

KO ZADIŠI PO PRAZNIKI

Mojca Kastelic, univ. dipl. psih.,
Osnovna šola Sostro, Ljubljana

Praznični čas kar sam od sebe ponuja razmislek o odnosih, pozornostih, darilih. Je odlična priložnost, da v učencih prebujamo občutja empatije, povezanosti, pripadnosti. Da jih učimo, da skrivnost praznikov ni v odpiranju daril, ampak v odpiranju srca. Da lepota obdarovanja ni le v prejemanju, ampak tudi v dajanju. Da smisel praznika ni le dogodek, ki v trenutku mine, pač pa so pomembne priprave, ki v nas vzbujajo pričakovanje, razmišljanje, prijetno vznemirjenje in praznovanje napolnijo z zadovoljstvom. Zato smo se pri učencih drugega razreda odločili za izvedbo predpraznično obarvanega dne, v katerem smo združili več dejavnosti: učili smo se pesmico, izdelovali kapice in predpasnike, prepevali ob spremljavi kitare, brali, se pogovarjali, pekli in pripravili darila, ki so jih otroci na koncu odnesli domov. Ob tem smo uresničevali cilje iz učnega načrta za slovenščino, glasbo, likovno umetnost in spoznavanje okolja. Največja vrednost naših predprazničnih priprav pa je v navdušenih otroških očeh, ki komaj čakajo, da z drobno pozornostjo presenetijo in osrečijo svoje domače.

UVOD

Pogosto v vrvežu potrošniške mrzlice v predprazničnem času hitimo po nakupih in se srečujemo na različnih zabavah, ki pa nas puščajo prazne in izčrpane. Pozabljamo, da je pomembna tudi prava priprava na praznike, ko si vzamemo čas za odnose in za pristna srečanja, ki nas napolnijo z energijo in toplino in tako prispevajo k lepemu doživetju praznikov, ko začutimo tudi pravi smisel obdarovanja.

In prav je, da to ponudimo tudi našim učencem ...

DAN PREDPRAZNIČNIH DEJAVNOSTI

V pričakovanju decembrskih praznikov smo med drugimi našimi pripravami na praznike pripravili tudi dan predprazničnih dejavnosti za naše drugošolce. Dejavnosti so bile so preproste, pravzaprav nič izjemnega, a doživljajsko učinkovite.

Ta lepi šolski dogodek, ki smo ga izvedli že konec meseca novembra, je bil sosledje petih dejavnosti.

Drugošolci vseh treh oddelkov so se že predhodno pri pouku naučili pesmico Zvezdane Majhen Obisk pri Dedku

Mrazu. Zdaj so jo prepevali ob spremljavi kitare, ki so jo igrale njihove razredne učiteljice. Sledila je ustvarjalna delavnica, na kateri so si otroci iz papirja in bele koprane, ki jo sicer uporabljamo za prekrivanje vrtnih gredic, izdelali kuharske kapice. Nato so se odpravili v šolsko knjižnico, kjer so ob

Dejavnosti so bile preproste, pravzaprav nič izjemnega, a doživljajsko učinkovite.

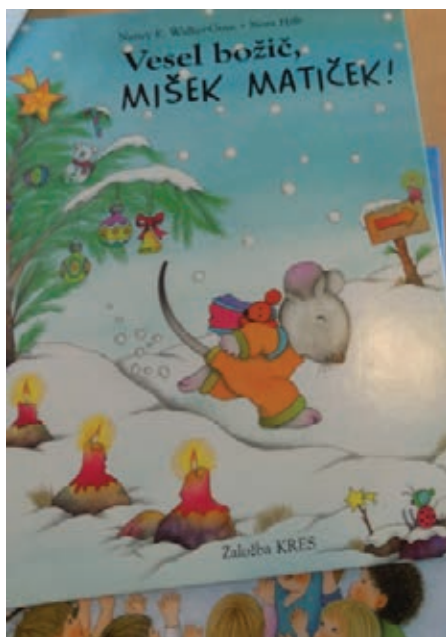
prijetni svetlobi in vonju dišečih svečk prisluhnili dvema sodobnima pravlji-

Slika 1: Prijetno vzdušje v šolski knjižnici

Slika 2: Božične potičke za vse

Slika 3: Veseli božič, mišek Matiček!

cama, zdaj priljubljenima med otroki in primernima za božično-novoletni predpraznični čas: Veseli božič, mišek Matiček! (avtorice Nore Hilb) ter Božične potičke za vse (avtorice Franceisce Bosca, v prevodu Jane Osojnik).

Obe pravljici pri otrocih vzbujata empatijo in jih učita altruizma. Sledil je pogovor o bistvu praznikov, o lepoti obdarovanja in prejemanja. Knjižničarka je v šolski knjižnici pripravila tudi razstavo božičnih slikanic in povabila učence, naj se kmalu kaj oglasijo v knjižnici in si kakšno izmed njih izberejo za izposajo. Učenci so ponovno zapeli svojo pesmico o Dedku Mrazu, nato pa skupaj s knjižničarko, svetovalno delavko in razredničarko odšli še v šolsko jedilnico, kjer so pridne kuharice že pripravile osnovo za testo. Otroci so testo do konca zamesili, razvaljali, z modelčki oblikovali piškotke, jih razporedili na pladnje in poprosili prijazne kuharice, da jih spečejo.

Ko so bili piškoti pečeni, so jih učenci previdno zložili v vrečke iz celofana. Skupaj z receptom iz knjige so jih odnesli domov, da so z njimi razveselili svoje starše, enako kakor je mišek Matiček s piškotki razveselil svojo mamico.

Slika 4: Pekli smo piškote.

RAZMIŠLJANJE OB DOGODKU

Dogodek, ki smo ga izvedli na šoli, je plod interdisciplinarnega sodelovanja razrednih učiteljic, šolske knjižnice in šolske kuhinje in kot takšen že v svoji osnovi izjemen. Z neposrednimi dejavnostmi želi spodbujati socialni in čustveni razvoj otroka ter uriti učence v socialnih in komunikacijskih veščinah. Dogodek obenem sledi poslanstvu šolskih knjižnic (Vir 1), ki učence navajajo na knjižnično okolje in vzdušje knjižničnega prostora ter jih usmerjajo k privzemanju pozitivnega odnosa

do knjižnice in njenega gradiva, s posebnim poudarkom na vzgoji za knjigo, motivaciji za branje in estetskem doživljanju. Učenci z uporabo knjižničnega gradiva tudi spoznavajo različne probleme in strategije reševanja le-teh ter razvijajo komunikacijske spretnosti. In nenazadnje, dogodek sledi ciljem, ki jih opredeljuje Zakon o osnovni šoli (Vir 2): vzpodbujanje skladnega spoznavnega, čustvenega, duhovnega in socialnega razvoja posameznika, vzgajanje za medsebojno strpnost, spoštovanje drugačnosti in sodelova-

Slika 5: Piškote smo zavili in odnesli domov kot darilo.

nje z drugimi, pridobivanje splošnih in uporabnih znanj, omogočanje osebnostnega razvoja učencev v skladu z njihovimi sposobnostmi in zakonitostmi razvoja, razvijanje nadarjenosti in usposabljanje za doživljanje umetniških del in za umetniško izražanje.

Seveda se vsi ti cilji dosegajo postopoma skozi celotno šolsko in že prej predšolsko obdobje, vendar pa je smiselno izkoristiti faze psihološkega razvoja, v katerih se nahaja otrok v obdobju mlajšega šolarja, in – v tem smislu želim ob tem našem dogodku za drugošolce še posebej izpostaviti – tudi praznične dneve in praznična obdobja v našem letnem koledarju, ki s svojo kulturno-duhovno osnovo dajejo možnosti za socialno-čustveno poudarjena doživetja, ki prav v tej fazi otrokovega psihološkega razvoja pomembno sooblikujejo njegov notranji svet in njegovo empatično povezovanje z bližnjimi. Ob tem so za otroka seveda pomembne tudi priprave na praznike, saj prav iz otrokove lastne neposredne dejavnosti, njegove participacije in sodelovanja v teh pripravah zrastejo posebna doživetja, zaradi katerih lahko ponotranji lepoto pričakovanja praznikov: otrok želi prispevati k lepemu, k dobremu. Obdobje mlajšega šolarja je po Kohlbergu (Magajna in Horvat 1989) namreč obdobje, ko si otrok prizadeva ustreči staršem oziroma pomembnemu drugemu. Kohlberg to fazo imenuje faza dobrega dečka, dobre deklice. Po Ericsonu (prav tam) pa je to obdobje delavnosti nasproti občutku manjvrednosti. In ravno zaradi teh značilnosti lahko pri mlajšem šolarju učitelj, tudi in morda še posebej v predprazničnih obdobjih, izkoristi željo po »biti dober« in »ustvarjati« za vzpodbujanje razvoja empatije, altruizma, praktičnega ustvarjanja in estetskega doživljanja.

Praznični čas kar sam od sebe ponuja razmislek o odno-

sih, pozornostih, darilih. Je odlična priložnost, da v učencih prebujamo občutja empatije, povezanosti, pripadnosti. Da jih učimo, da skrivnost praznikov ni v odpiranju daril, ampak v odpiranju srca. Da lepota obdarovanja ni le v prejemanju, ampak tudi v dajanju. Da smisel praznika ni le dogodek, ki v trenutku mine, pač pa so pomembne priprave, ki v nas vzbujajo pričakovanje, razmišljanje, prijetno vznemirjenje in praznovanje napolnijo z zadovoljstvom in občutjem lepega, svetlega.

ZAKLJUČEK

Dogodek v šolski knjižnici predstavlja način učenja in doživljanja po več čutnih poteh, ki je daleč najbolj učinkovito: vključuje vonj, otip, sluh, vid in okus. S tem načinom dela poleg spoznavne komponente pri učencih spodbujamo tudi čustveno in socialno plat razvoja. V tej točki se strinjamo s prepričanjem S. Gogale (po Medveš 2000), da je za izobraževanje poleg spoznanja pomembno doživljanje. Doživetje je tisto, ki se dotakne duše in na ta način ostane v človeku. Z dožitjem se namreč se vrednota, norma interiorizira in postane resnično človeku imanentna. Gogala meni, da je prava vzgojenost »učlovečenje«, ponotranjenje in subjektivizacija najvišjih vrednot. Ta pa ni možna preko razuma, ampak preko doživetja vrednot, kar je oblika čustvenega, intuitivnega spoznanja. Brez globokega notranjega doživljanja zanj vzgoja sploh ni mogoča (prav tam).

Praznični čas je odlična priložnost, da v učencih prebujamo občutja empatije in občutja, da skrivnost praznikov ni v odpiranju daril, ampak v odpiranju srca.

Zato verjamem, da interdisciplinarni dogodki, ki vključujejo multisenzorno poučevanje s ciljem estetskega doživljanja in razvijanja medsebojnega spoštovanja – ki pri

učencih najlažje poteka preko življenja v namišljenega junaka v kakršnikoli umetnostni zvrsti (najsi gre za lutke, literaturo, film ...), ali, kot sem prepričana, tudi preko dejavnosti in preko doživljanja posebnih skupnostnih dogodkov, kakršni so po svoji kulturno-duhovni strukturi tudi prazniki in praznična obdobja – lahko uresničijo Mirandino misel iz Viharja:

»O čudež! Koliko tu
je čednih bitij!
Kako je lep
človeški rod!
O krasni novi svet,
kjer takšni so ljudje.«

(Shakespeare, 1999, str. 125)

LITERATURA

Magajna, L., in Horvat, L. (1989) *Razvojni psihologija*. Ljubljana: DZS.

Medveš, Z. (2000) Vzgoja kot doživetje absolutnega. *Sodobna pedagogika*, let. 5, str. 84–107.

Shakespeare, W. (1999) *Vihar*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Vir 1: Zakon o knjižničarstvu, 2001. Uradni list

RS, številka 87. [online]. Dostopno na <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2442>, 29. 12. 2017. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o knjižničarstvu, 2015. Uradni list RS, številka 92. [online]. Dostopno na <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina?urlurid=20153612>, 29. 12. 2017.

Vir 2: Zakon o osnovni šoli, 2006. Uradni list RS, številka 81. [online]. Dostopno na <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2006-01-3535?sop=2006-01-3535>, 29. 12. 2017.